

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עזריאל 43 ב"ב.

בשעה 22:00

בית נאמן

מוצ"ש קדושים, ל' ניסן תשפ"ב

נושאי השיעור:

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או בקו בית נאמן:
079-9270505

א. סעודה רביעית וסעודת ראש חודש. ב. חידה: ט"ו שהוא ל' ול' שהוא ט"ו. ג. ההסתכלות על ימי ה"שואה" בראי התורה והאמונה. ד. אמירת הלל ביום העצמאות. ה. ברכת המצה בשאר ימות השנה. ו. שיעור קביעות סעודה במצות. ז. ערבית וספירת העומר מה קודם למה? ח. מה קודם, לחזור על ק"ש (בזמנה) או ספירת העומר. ט. ספר בזמן פלג המנחה לפני שהתפלל תפלת ערבית. י. ניתוח שמתוכנן לאחד מימי העומר (עם הרדמה ל-24 שעות ויותר), אם יתחיל ביום הראשון לספור העומר. יא. דין קטן ששכח לספור באחד הלילות. יב. אדם ששכח לספור לילה אחד אם יכול בלילות הבאים לכרך ולהוציא אחר.

"עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים..."

א. שבוע טוב ומבורך וחדוש טוב ומבורך. "להקביל פני בוראנו" בראש חודש, [כמו ששר ר' כפיר פרטוש הי"ו] בשיר "אלמלי לא זכינו" לר' יצחק סונה], וגם לעשות סעודת ראש חודש. יש שני סימנים בשלחן ערוך [בענין סעודה] שכל סימן יש בו סעיף אחד, "מצוה לאכול סעודה רביעית" בס' ש', ו"מצוה לאכול סעודת ראש חודש" בסימן ת"י. אמרו מה הסעיפים האלה, [כל סעיף סימן שלם]? כי העולם מזלזלים בהם, בסעודה רביעית אומרים "אני שבע מסעודה שלישיית". ובסעודת ראש חודש אומרים "מה זה ראש חודש? הוא מותר במלאכה, מה יש בו?". לכן מרן כתב שני סימנים שיש בהם שני סעיפים בלבד. ועל זה אומרים רמז במה שאמר אליהו הנביא (מ"א כ"ח כ"א): "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים..." בשתי הסעיפים האלה אל תזלזלו בהם! הם סעיפים חשובים מאד. והלילה [מוצ"ש ליל ר"ח אייר] יש לנו גם סעודה רביעית וגם סעודת ראש חודש.

חידה: ט"ו שהוא ל' ול' שהוא ט"ו

ב. אומרים חידה, איפה מצאנו חמשה עשר שהוא שלושים ושלושים שהוא חמשה עשר? זה בימי העומר. היום יש לנו חמשה עשר יום לעומר והוא יום שלושים בניסן. ובעוד שבועיים יהיה לנו שלושים יום לעומר בחמשה עשר באייר. זה הכוונה ט"ו שהוא ל' ול' שהוא ט"ו.

לחיות על קידוש ה'

ג. השבוע הזה היה יום השואה והגבורה - כ"ז בניסן. משום מה קבעו אותו באותו היום, כי כמה יהודים שנשארו שארית הפליטה נלחמו בו. ויש אומרים שאפילו היה להם גיבוי מהרב הגאון רבי מנחם זמבא הי"ד². הוא חי בימי השואה ואמר להם: היום אין המצוה למות על קידוש ה', אלא לחיות על קידוש ה'! יש מכחישים את הסיפור הזה, אבל אני מאמין למי שכתב אותו, זה כתוב בספר "יחידי סגולה" של הרב איסר פרנקל (עמ' 214) בשם הרב בעצמו שאמר צריכים להילחם, והדברים שלו השפיעו. נשארו שארית הפליטה מהשואה ונלחמו, שלא יאמרו "כצאן לטבח הלכנו", בסוף גמרו אותם הארורים ימח שמם, אבל לפחות הם הרגו גם כן כמה גרמנים ארורים רשעים, ימח שמם ויאבד זכרם.

"והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא"

ד. כל שנה כשמגיע יום השואה שואלים בכנסת: "איפה היה אלקים בשואה?". וסיפר לי משהו שהרבנים נאלמים דום, אין להם מה לענות על השאלה הזאת. צריך ללמוד מה לענות. "הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס" (אבות פ"ב משנה י"ד), אם לא תדע מה שתשיב, הם יאמרו אנחנו ניצחנו את החרדים ואת הדתיים האלה.

1. הערב היה אפשר להביא מוזיקה כי זה ר"ח, שבוע הבא לא, שבוע שאחריי אפשר כי זה הלילת רבי מאיר בעל הנס (ובהלילה שלו כולם נוהגים להקל). אבל גם אם לא תביא מוזיקה לא יקרה כלום, הקול של ר' פרטוש יותר טוב ממוזיקה...
2. זה חכם גדול מפולניא. פעם הוא נפגש עם הרואצ'ובר והקשה לו קושיא, הרואצ'ובר ניסה לדחות אותה, אבל הוא לא נתן לו. הקשה לו ועוד הקשה לו. עד שהוא אמר: "הפולני הזה אומר משהו..." (הרואצ'ובר היה מרוסי זה מפולניא, אז אמר "הפולני הזה אומר משהו"). אחרי שלושים שנה נפגש אתו, אמר לו הקושיא שהקשית לי לפני שלושים שנה, התירוצי שלה כן וכך... מדהים!

לע"נ אבי הישיבה הר"צ רבי בנימין הכהן בן מברכה זצ"ל.

וזה לא ככה. אם היה לנו ספר שבו כתוב שבשנה פלונית בתאריך פלוני ביום פלוני תהיה שואה, היינו שואלים שאלות? לא היינו שואלים שאלות! אבל כתוב בספרים שלנו מתי תהיה השואה, באיזו שנה ובאיזה יום בחודש היא תהיה, הכל כתוב. רק שבני אדם לא יודעים. ובמיוחד לפני שתבוא הצרה אז אומרים "אל תפתח פה לשון". אבל היה מה שהיה. בספר דניאל נאמר (פרק י"ב פסוק א'): "ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך, והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא" - תהיה צרה בר מינן לישראל שאף פעם לא הייתה. נקח את ההסתוריה כולה, ונראה שאף פעם לא הייתה צרה כמו השואה, היה חורבן בית ראשון וחורבן בית שני, היו מלחמות, מלחמה באופן טבעי - "כזה וכזה תאכל החרב" (שמואל ב' י"א, כ"ה), ואפילו אז לא הגיעו לששה מיליון בשום פנים³. אבל מה שהיה בשואה עלה על כל דמיון. "והיתה עת צרה אשר לא נהיתה" - לא היה כמוהו מעולם, ככה כתוב, "מהיות גוי" - מעם ישראל שהיו גוי - "עד העת ההיא".

זה לא ציונות, זו מציאות

ה. אבל יש נחמה בסוף הפרק (פסוק י"ב) - "אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלוש מאות שלשים וחמשה". דורות רבים חשבו שזה אלף שלוש מאות שלשים וחמשה שנים, אבל האבן עזרא אומר זה לא יכול להיות שנים, כי כתוב "אשרי המחכה ויגיע" - מי יכול לחיות אלף שלוש מאות שנה? "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה" (תהלים צ"ד). אלא זה מדובר על ימים. הפסוק אמר מפורש - "אשרי המחכה ויגיע לימים" - ויש זקן גדול בתיבת לימים - אלף שלוש מאות שלשים וחמשה. ומספר הימים מראש השנה שנת תש"ה (זו השנה האחרונה של השואה) עד יום חמשה באייר תש"ח הם אלף שלוש מאות שלשים וחמשה ימים! אני גיליתי את זה, לקחתי לוח שנה וספרתי את הימים בשנים: תש"ה, תש"ו, תש"ז, תש"ח עד חמשה באייר ויצא לי אלף שלוש מאות שלשים וחמשה יום. אם כן הפסוק רומז שבמלאת אלף שלוש מאות שלשים וחמשה ימים יהיה משהו - "אשרי המחכה ויגיע", והיה מה שהיה. יש אנשים יאמרו לא, זו ציונות. זה לא ציונות, זו מציאות. אנחנו לא מדברים על ציונות, אנחנו מדברים שפעם היו ישראל נרמסים ונרדפים, בזויים וסחופים למשיסה, "מי

3. בביתר שהיתה מלחמה קשה מאד ולא נשאר ממנה אף אחד, כתוב (בקינת "שאי קינה במגינה" ו"בא ביתר, ושם בָּתֵּר, ארבע מאות ריבוא". וזה להערכה של הגמרא (גיטין דף י"ז ע"ב), [וי"א (שם) שהיו ארבעת אלפים ריבוא]. וההערכה של הגויים הרומאים, שהיו שם תשע מאות שמונים אלף, לא ארבע מאות ריבוא, פחות ממאה ריבוא. בגמרא מתארים את הציבור היקר שהוא מוכפל פי כמה לפי האיות שלהם. מספר רבי יוסף משאש בשו"ת מים חיים (ח"א סי' רכ"ה) שפעם היו קוראים את הקינות בערבית ביום תשעה באב, והיו הקהל שומעים את הגזמאות ואומרים: "כמה עָצְמו שקרי חכמינו". כמה משקרים. כתוב שם (גיטין דף י"ח ע"א) שהיו בביתר ארבע מאות בתי כנסיות, ובכל בית כנסת ארבע מאות תלמידים, ולכל תלמיד תינוקות ארבע מאות תלמידים. ארבע מאות כפול ארבע מאות כפול ארבע מאות. פעם עשיתי חשבון לפי תומי (עייני בס' אריס נסי בגיטין (שם) ויצא שהיו שם ששים וארבעה מיליון ילדים יהודים! אי אפשר להגיד ככה, [בפרט שהגנ' לפני כן אמרה שהיו בכל ביתר ארבע מאות ריבוא (או ארבעת אלפים)] אלא זה לפי האיות ולא לפי הכמות. וזה עונה על כמה וכמה שאלות.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:48	20:03
ת"א:	19:05	20:05
חיפה:	18:55	20:06
ב"ש:	19:03	20:03

נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים הלא ה' זו חטאנו לו" (ישעיה מ"ב כ"ד), ואחר כך הגיע הזמן שישראל מרימים את הראש, גם זה דבר גדול.

אם אזכה לעלות לארץ אטאטא אותה

ו. היה אדמו"ר אחד בתל אביב ניצול שואה, שביום העצמאות - יום חמשה באייר - לוקח מטאטא ומטאטא על יד הבית. אמרו לו: זה הכבוד שלך?! אמר להם: אני הייתי בגרמניה, והיו מכריחים אותי לטאטא את הרחובות הארוכים שלהם כשאני יחף, ושם יש אבנים, חלוקים, וזכוכית, ואני נפצע, ואין לי ברירה. ונדרתי שאם אזכה לעלות לארץ, אטאטא את ארץ ישראל! וזו ארץ ישראל שאני מטאטא אותה, ואני שמח בה. **צריכים לשמוח. אפילו עם כל הצרות, צריכים להיות שמחים. רבי עובדיה הדאיה ע"ה** בהקדמה שלו לשו"ת ישיכיל עבדי (ח"ה) אומר, כתוב בגמרא (ב"ב דף צ"א ע"ב) "אפילו ריש גרונותא משמיא מוקמי לה" - אפילו מי שדולה לכל בני הבית מים מן הבור, מעמידים אותו מן השמים. אז אלה שתפסו את השלטון הם לא מן שמיא? הם גם משמיא, אבל לא קבלנו אנשים מתאימים כי הדור שלנו חלש מלא כפירה, ואם הקב"ה היה אומר שלא יבוא לארץ רק יהודים ת"ח ויראי שמים לא היה כלום, היינו יושבים ולומדים זה הכל. אבל צריכים להילחם עם המחבלים האלה שעומדים עלינו לכלותינו, לכן נתן רוח גבורה בלב הצעירים שילחמו וילחמו כדי לקבל את ארץ ישראל. ואם אנחנו יושבים כאן ולומדים, ויש ישיבות, ויש תורה, זה בזכות אלה שנלחמו ושפכו את דמם על ארץ ישראל.⁴

אמ"ת במזרח

ז. כמעט לא פגעה בהם השואה בעדות המזרח, רק ביהדות המזרח שראשי תיבות שלהם **אמת - אל"ף זו אלג'יר, מ"ם זו מרוקו**, ותל"ו זו תוניסיה. באלג'יר היה חורבן, הנאצים לקחו אותם וגייסו אותם, לא היה סופם טוב, אני לא יודע אם ניצלו מהם כמה אחדים. ולא אלג'יר באו הצרפתים עוד לפני מאתיים שנה, הפכו את אלג'יר לצרפתית, כמעט אין בה יהדות ואין בה שום דבר. ואחר כך מ"ם - מרוקו, היא הייתה הפוך ממש, כמעט ולא הרגישו את השואה, לא הרגישו כלום. עד שבאו הגרמנים, כבר כבשו אותם האנגלים וגמרו אותם. ותוניסיה הייתה באמצע, הגרמנים באו לשם, ושנה שלמה הם היו בתונס, ונהרגו שם מאות איש. זה נחשב חסד גדול לעומת המדינות האחרות באירופה. במונקאטש תוך כמה ימים נחרב הכל, ואילו בתונס הלכו שם מאות איש עם הפגיעות ועם הפצצות ועם אלה שלקחו אותם לעבודות כפייה. לא יותר ממש מאות.

מי שישאיר אצלו זהב כאילו יש לו בבית עבודה זרה

ח. ובערים שעל יד תונס היה פחות. בג'רבא באו ולקחו להם את הזהב ביום שבת. באו הנאצים ואמרו: "זהב", "זהב", "זהב". אתם מאותתים לאנגלים שיבואו ויפגעו בנו, לכן עליכם לשלם קנס חמשים קילוגרם זהב, ואם לא תשלמו אנחנו נפציץ את כל הרובע הגדול והקטן (חארה בכירה וחארה צעירה) גם יחד. ורבי כלפון ע"ה היה באמצע קדושה של מוסף (כתה), והוא שומע "הגרמנים באו". אמר להם מה אתם רוצים? והיה שם ערבי אחד שהיה מתרגם ביניהם, הוא יודע אנגלית וגרמנית וערבית, אז הוא היה מתרגם לרב. **הרב הפסיק מהתפלה ואמר אנחנו הולכים גם לחארה צעירה כדי שכולם יתרמו, ומי שישאיר זהב אצלו בבית כאילו יש לו עבודה זרה בבית!** וזה השפיע על כמה אנשים שם⁵. אחרי שהלך אותו ערבי עם הגרמנים שלו, רבי כלפון קילל אותו, ואמר עליו: "הליכה בלא חזרה, מיתה בלא קבורה". וכמו שאמר ככה היה לו. הלך ולא חזר יותר, מת ולא נקבר. הלך לגהינם. (יש היום ספר "רביד הזהב" שמספר על הצרות שעברו על יהודי ג'רבא עם הזהב).

עוד מעט יבואו הגרמנים, ולכאן לא יבואו

ט. והיו כאלה בזרזים (ע"ה קטנה שקיימת עד היום) שיש בה יהודים, והיא שנשארה כמעט מכל ערי הדרום, כי כל ערי הדרום של תוניסיה - תיטאווין ומקומות אחרים, כולם באו לג'רבא, אמרו יש שם הרבה יהודים, אז אנחנו נלך לשם ונהיה ביחד. ולג'רבא הגרמנים הגיעו, ואילו בזרזים לא באו. שאלו אותם: למה אתם לא הולכים לג'רבא? אתם

4. פעם סיפרו **שהרב עובדיה ע"ה** ביום חמשה באייר הלך לבית הבת שלו (משפחת צ'יקוטאי) במודיעין, והיו מביאים לו "על האש". בא לו ר' אריה דרעי, אמר לו: כבוד הרב, מה יגידו עליך? שאתה ציוני? מה אתה עושה? "על האש" ביום העצמאות? אמר לו: תגיד לי, אם לא קמה המדינה הזאת, אתה היית שר הפנים? היית שר בטטה... לא היית כלום. והנה עכשיו יש לנו שר הפנים שומר מצוות, ויש לנו אחד שהוא שר הדת שומר תורה ומצוות. אמנם זה לא נשאר לעולם, הכל מתגלגל. "גלגל הוא שחוזר בעולם" (שבת דף קנ"א ע"ב). אבל צריך לומר תודה על כל דבר קטן.

5. היה יהודי אחד תלמיד חכם, שמו **רבי יוסף חיים הכהן** (בנו של הרב שערי ציון), הוא היה צורך, אז הוא נתן חמשה קילו זהב. והיתה אשה אחת שהביאה את כל הזהב שלה ושל הבנות והכלות שלה, ורבי כלפון ע"ה אמר לה: **את נתת את הזהב של הבנות והכלות שלך, ה' יתן לך אריכות ימים**. והיה חייתה למעלה מתשעים שנה בזכות הברכה של רבי כלפון (ראינו אותה לפני כמה שנים). והיו כאלה שהחביאו את הזהב שלהם ולא עלה להם שום דבר, בסוף היה להם בעוונות דברים לא טובים. אדם צריך לדעת לשמוע בקול הרב.

בטוחים? אמרו כן, אנחנו בטוחים. כי היה כאן לפני עשרים שנה **תלמיד חכם גדול, שמו רבי שלום כהן** (אביו של רבי כלפון) **שאמר לנו: עוד מעט יבואו הגרמנים, ולכאן לא יבואו**. הוא הבטיח לנו. **וכמו שאמר ככה היה**. הוא עלה לארץ בתרפ"ג והגרמנים הגיעו בתש"ג ויותר - עשרים שנה אחריו. הוא נפטר אבל הבטיח להם "לכאן לא יבואו!"⁶. שאלתי יהודי אחד (עורך דין, שמו יצחק מאזוז מרחובות), והוא אמר לי: "אני זוכר שהגרמנים לא עשו שם כלום, חוץ ממה ששברו כמה זכוכיות של בית הכנסת, לא עשו שום דבר". לא לקחו לא זהב ולא כסף ולא כלום. למה? כי הוא הבטיח להם שעוד עשרים שנה יבואו הגרמנים לכאן, ולכם לא יבואו. כמו שאמר ככה היה. "כאשר ידבר איש בשם האלקים" (ע"פ שמואל-ב' ט"ז, כ"ג). פלא פלאים.

"ברוך שציונו לשמוע בקול חכמים"

י. והיה חכם אחד - **רבי מאיר יחיאל מאוסטרוביץ** שהוא צם ארבעים שנה. (אני זוכר את זה מספר יחיד סגולה לרב איסר פרנקל (עמ' 154), יש שם כותרת "הצדיק שצם ארבעים שנה"). ארבעים שנה! ביום לא היה אוכל ובלילה אוכל. כשבא אליו פעם האדמו"ר מגור אמר לו: אתה עוד ועצמות, איך אתה יכול לחיות? אמר לו: אני צם, כי הוא ראה בחלום שתהיה שואה על שוואי ישראל, וצם וצם וצם. מה אני אעשה?! אמר לו: עליך לאכול כל בוקר עוגת דבש. אז הוא עשה ככה, היה אוכל אותה ומברך עליה (בלי שם ומלכות): "ברוך שציונו לשמוע בקול חכמים". אבל ארבעים שנה צם כי ראה בחלום שיקרה משהו. **ואבא ע"ה** הכיר עוד חכם אשכנזי **רבי יצחק מאיר הלוי**⁷ שאמר: אני באתי מהשואה. אבא שלי אמר לי, תגיע השואה לכאן ואני נשאר פה, אבל אתה תלך לספרדים ושם תניצל. פלא פלאים!

מ"ם זו מלכות - מלכות ישראל תיכון

יא. ומעל כולם יש חלום שחלם **רבי מאיר ועקנין** (הרב הראשי של טבריה) בכסלו תש"ח. אז הייתה ועדה של אומות העולם אם לתת מדינה ליהודים האלה ששרדו מהשואה או לא לתת להם. ובדרך כלל מה שתאמר אמריקה, רוסיה תאמר הפוך, ומה שתאמר רוסיה, אמריקה תאמר הפוך, כמו חתול ועכבר... ובאותו ערב הסכימו שניהם לתת ליהודים האלה את המדינה⁸, והיה רוב בשביל המדינה. אבל זה לא חידוש. **רבי מאיר ועקנין היה ישרן, והוא רואה בחלומם שישבו כמה צדיקים ואמרו שצריכים לדבר על הגאולה, הגיע התור שלו ואמרו לו: תגיד משהו, אמר להם אני מתחיל במ"ם - מ"ם זו מלכות - מלכות ישראל תיכון**. הוא אמר את זה בחלומי, ופתאום דופקים על הדלת בשעה שלוש בבוקר

6. בזכות מה איני יודע. יכול להיות בזכות שהוא חינך את הקהילה שלו שכולם יפרישו מעשר מכספיהם. בג'רבא לא כולם היו מפרשים, הייתה להם מידת הקמצנות. היה מגיע החורף, ובג'רבא כמעט אין גשם. עד כסלו ועד טבת ועד שעשו את התעניות כמו שכתוב במשנה (תענית דף י"א ע"א) שלש ושלש שבוע, ובתונס היה גשם בשפע. והיו הרבנים דורשים: אתם יודעים למה התוניסאים מקבלים גשם בלי תעניות ובלי שום דבר? (הפשט הוא כי תונס הייתה בצפון, וג'רבא הייתה בדרום. והדרום תמיד יבש. אבל אמרו להם טעם אחר). **כי בתונס ידיהם פתוחות לתת לעניים**, (אני זוכר כאשר הייתי הולך לקנות בשר בתונס, והיו נשארות לו כמה חתיכות, היה אומר לי אם יבוא עני ביום ששי, אני אתן לו בחינם! קחו, קחו, קחו. זה בשר ראש, וזה בשר רגליים וכדומה), ואילו בג'רבא היו מודקדים על שוה פרוטה. (בן נח נהרג על פחות משהו פרוטה... יבמות דף מ"ז ע"ב). לכן כמו שמדקדים למטה, מודקדים אָתָם למעלה. אבל אלה שנותנים - נותנים להם.

והרב הזה - רבי שלום כהן היה צדיק יסוד עולם. היה מפרנס בממונו תלמידי חכמים. הוא היה מלווה ברבית לגוים, (לפי הרמב"ם (פ"ה מהלכות מלווה ולוה ה"א) יש מצוה להלוות ברבית לגוים. "לנכרי תשיך" (דברים כ"ב, כ"א) - זו מצוות עשה. ככה הרמב"ם תופס. אבל הראב"ד אומר לא, "לנכרי תשיך" כלומר אתה יכול להשיך. אבל הרמב"ם לקח את הנוסח בספרי (כי תצא פסקא רס"ג) כפשוטו, "לנכרי תשיך" זו מצוות עשה), והוא היה מרוויח מזה, והיה תומך בשני תלמידי חכמים. אחד **רבי יעקב כהן** (הוא נאון גדול, מחבר כמה שיפוצי את הספרים, מי רוצה לחתום על הספר [שישלם עכשיו ויקבל אותו בשעת ההוצאה]. וביניהם היה שולח לגאס **לרבי חיים חורי**, אז הוא אמר להם לעשות ככה. ורבי חיים חורי כתב לו מכתב (ראיתי אותו במו עיני), **שכל אלה שתורמו לספר של כבודו קבלו כפליים תוך יומים שלושה, חוץ מאחד. ואחרי שתחת את המכתב כתב: עכשיו בא האחרון הזה ואמר: "גם אני קבלתי כפליים!"** איזו זכות יש לכן אדם הזה.

7. **אבא ע"ה** מזכיר אותו בשו"ת איש מצליח (ח"א ח"יד סי' כ"ח) שהוא העיר לו הערה על המקוה בתונס. אמר לו: יש כאן וחדלים כי זה מטטפון, ואבא אמר לו: כל שהטטפון אינו ניכר זה בסדר, הביא לי פוסקים. וככה אבא סיפר לנו על החכם הזה.

8. היה שם זלמן שזר שהגניב איזה פתק למישהו, אמר לו: תתפלל "אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא" (תהלים קי"ח, כ"ה).

דברי תורה בעלון זה מוקדשים
לעילוי נשמת
כמימס בן סתרונה
סופר ואשתו מינה
יסמינה בת מרימה
ת.נ.צ.ב.ה. אמן

דברי תורה בעלון זה יעמדו

לברכת מזל טוב
מעומק הלב לחתן בר המצוה היקר והנעים
ינון חדאד הל"ו בן הגאון רבי רמי שליט"א.
יה"ר שימשיך לגדול בתורה, ויהיה שמו כשם
הגדולים אשר בארץ. אמן.

לרפואת

ידיד המוסדות הרב שר שלום
בן מזיאנה הל"ו בתושח"י
נא להעזיר בתפילה לרפואתו
השלמה בקרוב

אומרים זה "כוחי ועוצם ידי"¹¹ (דברים ח, י"ז). אבל יגיע הזמן שכל אלה יחזרו בתשובה לפחות בפרהסיא, לא יהיו מכוניות עוברות כאילו שזה לא יום שבת. אתם לא יודעים מה זה שבת? טפשים שכמותכם. "זכרון למעשה בראשית", ויש עוד ביטוי בקידוש שהשבת היא מעל כל החגים והזמנים "תחילה למקראי קודש", והאומללים האלה לא יודעים מה זו שבת. אומות העולם קנאו בשבת שלנו, ואנחנו לא יודעים מה זו שבת. יגיע הזמן שכל האנשים האלה ישימו אותם בבית כלא של משוגעים. כפוי טובה שכמותם! אין להם דעת ולא תבונה. לכן כל זמן שאנחנו נמצאים במצב כזה, אנחנו אומרים תחנון.

אם אומרים הלל ביום העצמאות

טו. פעם הרב עובדיה אמר שהוא לא אומר לא תחנון ולא הלל. אמרו לו: למה ככה? אמר להם: כמו בן גוריון, הוא לא אומר תחנון ולא אומר הלל... אז אני כמוהו. אחר כך אמר שאפשר לומר הלל, אבל בלי ברכה (שו"ת יבי"א ח"ו חא"ח סי' מא), ויש חכמים שאמרו אפשר לומר עם ברכה. היה רב אחד שמו רבי משולם ראטה, כתב שו"ת קול מבשר¹², ושם (סי' כ"א) כתב תשובה לפשר לומר הלל עם ברכה. והרב עובדיה התייחס לדבר הזה ביביע אומר (שם סי' מ"ב. ע"ש ובס' קול מבשר הג' וד"ק), ואמר אם כי בתשובות קול מבשר כתב שאפשר לומר הלל בברכה על פי חיים שאל (ח"ב סי' י"א) וכו', אבל הוא כתב "אם יסכימו אתי חכמי הדור", ואנחנו יודעים שלא הסכימו לו¹³, לכן לא אומרים הלל עם ברכה¹⁴. ומי שלא יאמר הלל בכלל, גם כן טוב. למה נאמר הלל? הרי יודע הקב"ה שיש לנו מדינה מסכנה ואומללה, שכבר עברו שמונים שנה ועדיין - "ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן" (ישעיה א, ג). אומרים שבלונדון יש 50,000 יורדים מארץ ישראל, שאינם יודעים לא שבת ולא כיפור ולא פסח ולא כלום! למה? ככה! לכן אנחנו צריכים לחכות בסבלנות, ויגיע הזמן שכל עם ישראל - 99% לפחות - יחזרו בתשובה. שומרים שבת כיפור ופסח. אי אפשר להיכנס להם הביתה ולהגיד להם מה לעשות, אבל לפחות בפומבי ובפרהסיא חייבים לשמור¹⁵!

ברכת המצה בשאר ימות השנה

טז. השבוע הזה הרבה אנשים שואלים מה הברכה על המצה? יש כאלה שמברכים על המצה המוציא וברכת המזון. ככה נוהגים האשכנזים. והם טוענים איך אפשר לשנות ברכה של דבר, פעם ככה ופעם ככה? בפסח בירכנו המוציא וברכת המזון, ועכשיו נברך מזונות? לא! לא יכול להיות! אבל מצאנו דבר כזה. יש גמרא בברכות (דף מ"ד ע"א) "רבי עקיבא אומר אפילו אכל שלק והוא מזון מברך עליו ברכת המזון, כלומר אפילו אם אדם אכל ירקות שלוקים, וזה המזון שלו כי אין לו משהו אחר, יברך עליהם ברכת המזון, כי בשבילו זה כלחם, זה האוכל והחיים שלו. וגם יש לנו בזהר (דברים דף רפ"ח ע"ב) 11. אתם יודעים מה זה "כחי"? כלב חתול ילד. אצל החילוניים בבית יש ילד אחד. והם אומרים: בחדר השני מה נעשה בו? נשים בו כלב שינבת. ובחדר השלישי נשים חתול שיעשה "מיא"..." והו. "כחי" ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" - איזה חיל אתם עושים?! חושך ואפילה. 12. היה חכם גדול. בן שמונים הוציא את הספר הראשון שלו. ראיתי מאמר שכתב עליו הרב טכורש ב"התורה והמדינה" (קובץ ז' עמ' שמי"א), אמר "זה קול מבשר חדשות, שיש לנו גאון כזה בתוכנו ולא הכרנו אותו".

13. לא הסכימו לו חוץ מהרב גורן שהיה יחיד, והוא הכריח את כל הרבנים של מועצת הרבנות שיחתמו אתו על זה. וביניהם היה הרב צאנז, ואני זוכר ששאלו אותו אם הרב מסכים לזה? והוא אמר להם שיקראו בלי ברכה. שאלו אותו: א"כ למה הרב חתם? אמר להם: חתמת, כי מה אפשר לעשות. אמר לו הרב עובדיה: בוא תהיה אתי ואנחנו תהיה נגד כולם. אמר לו: אני לא רוצה להיות קרבן יחיד או קרבן ציבור... אם הרבה אתי נוח. אבל אני דעתי כמוך, לא אומרים בשם ומלכות, אלא אומרים הלל בלי ברכה.

14. ומכאן תשובה לתלמיד חכם אחד שמצטט כל לי הזמן את דברי שו"ת והשיב משה של רבי משה דריהם, שאומר שם (יחיד סי' י"א), שאפשר לגייר גרים אפילו שהם לא שומרים תורה ומצוות, רק שיאמרו בפה אנחנו שומרים. אמרתי לו שתוכל בסוף התשובה שם שהוא אומר: "אם יסכימו אתי חכמי הדור". ומי הסכים אתו? אף אחד! אבל הוא מתעקש. אתה יכול להתעקש, ואתה יכול להביא גם פושעים וצדקים ובייתוסים ורפורמים שהם עושים גיורים 25\$. תן להם 25\$ ואתה יהודי כהלכה... אבל אומרים לו: אם תעלה לארץ לא יקבלו אותך כר, כי הם מצריכים גיור אמתי - אורתודוקסי, והוא מסכים. וככה כל הזמן שהוא באמריקה, הוא הולך אחרי התורה - "וילכו אחר ההלל ויהללו" (מלכים ב' י"ז, ט"ו). אבל צריך לדעת שזה לא משחק לומר "אני התגיירתי". איך התגיירתי וכאשר מגיע ראש השנה של אומות העולם תהיה הולך ואוכל כל מיני דברים, חזיר וכו'?" פעם הביאו בשם איזה עיתון (אני נדהמת כשראיתי את זה): אם אתה רוצה להרגיש "גוי אמתי", תלך לסלבסטר בעיר פלוגית ואלמונית, ואז תרגיש "גוי אמתי". ממש נחת רוח להרגיש "גוי אמתי"... גוי אמתי או חמור אמתי אותו דבר... צריך לדעת להתרחק מהאנשים האלה, ולא להכניס עיתונים רשעים הביתה, הם רק הורסים את עם ישראל.

15. לא תבוא איזה משפטיגית ותאמר: רש"י בכתובות (דף ז' ע"ב ד"ה במקלות) אומר בפרהסיא הכוונה בפני עשרה אנשים, ולכן מותר למכור חמץ כשאין עשרה אנשים בחנות. ואם יהיו עשרה, יאמרו לאחד שיצא החוצה כדי שלא יהיה פרהסיא ואז נמכור חמץ. זה נקרא "כוונת המחוקק". מה כוונת המחוקק? שלא יהיו עשרה אנשים בזמן מכירת החמץ? בהמה בצורת אדם!

- "קום רבי מאיר, עכשיו קבלנו בשורה שהסכימו האו"ם לתת מדינה ליהודים!". אז הכל מתוכנן מלמעלה, אלא שאם רק חרדים היו מייסדים את המדינה, היו בורחים מאתנו כולם, היו אומרים "זה חרדי". אז הקב"ה אמר, אדרבא, שיבואו החילונים ויבנו ויבנו, ויחזרו בתשובה! הוא לא יתן לנו שהפושעים האלה שנמצאים בכנסת ינהלו אותנו. כתוב (סוטה דף מ"ט ע"ב) בעקבות משיחא [בסוף הגלות לפני ביאת המשיח. רש"י] "המלכות תיהפך למינות, ואין תוכחה, ובית הועד יהפך לזנות". אבל על כרחם שלא בטובתם יזכרו לקבל את התורה! "כבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בימי גלותן ומיד לה' נגאלין" (הרמב"ם פ"ז מהלכות תשובה ה"ה).

"ומצאוהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא"

יב. יש לי עוד כמה רמזים ברורים מאד על השואה ועל הגאולה, אבל נשאר אותם לפעם אחרת. (וע"ז בספר קובץ מאמרים ח"ב עמ' קס"א ואילך). רק אני זוכר דבר אחד שאמרתי אותו בדרום אפריקה בתשנ"א, ואמרו לי "איך הגעת לזה?". אמרתי להם התורה אמרה "ומצאוהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא" (דברים ל"א, י"ז). מה זה "רעות רבות וצרות"? המלחמה העולמית הראשונה התחילה בתרע"ד והסתיימה בתרע"ח, האמצע שלה זה "רעות" - תרע"ו. והמלחמה העולמית השנייה התחילה בתרצ"ט והסתיימה בתש"ה, האמצע שלה - תש"ב - "וצרות". יותר מזה, כתוב שם (ט"ז-י"ז): "וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים". "ביום ההוא", איזה יום? לא כתוב יום לפני כן ולא כתוב כלום. "וקם העם וזנה אחרי אלהי נכר הארץ אשר הוא בא שמה בקרב, ועזבני, והפר את בריתי אשר כרתי אתו. וחרה אפי בו ביום ההוא, ועזבתים". איזה יום? לא כתוב איזה יום. אבל "ההוא" עולה שבעה עשר - ביום שבעה עשר באלול (תרצ"ט) - "וחרה אפי" - התחילה המלחמה העולמית השנייה! (אחד בספטמבר 1939 למניינם). הנה התורה אמרה את זה כאן, רק אנחנו לא רואים שום דבר. וכשרואים אומרים לא, אתה מפרש לאחר מעשה. זה לא לאחר מעשה.

"ושבת עד הוי"ה" זו מלחמת כיפור

יג. פעם רבי יעקב הרצוג⁹ ישב במעמד של כמה וכמה ראשי דתות, אחד ראש הדת המוסלמית, זה שיעי זה סוני, ויש נוצרים, ויש נוצרים מסוג אחר, כולם יחד. והוא אמר להם: תגידו לי, יש לכם בספרי הדת שלכם (הרי אתם ראשי דתות) הבטחה כזאת שאחרי אלפי שנים תחזרו למעמד שלכם שהייתם פעם?! התחילו כולם להיזכר, כל אחד תפש את הראש שלו. יש כזה בקוראן? לא. יש כזה בחדיית? לא. יש כזה בברית החדשה? לא. יש כזה בברית בטטה? לא... שום דבר. אמר להם לנו יש! מה יש לכם? כתוב (דברים ל, א-ב): "והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך שמה, ושבת עד ה' אלקיך ושמת בקולו". כמה עולה ושבת? תש"ח. אבל לא חזרו בתשובה "עד הוי"ה" - הו"ה זה בגימטריא עשרים ושש. עשרים ושש שנים אחרי תש"ח, זו שנת תשל"ד - מלחמת כיפור. ואז אלפים חזרו בתשובה. ואני הייתי בבית חולים, והביאו לי עיתון שמצטטים שם איזה משורר שאומר: "בהיותי בלי תקוה, בלי תוחלת, חשבתי עליך סב" - חשבתי עליך, הסבא שלי שהיה שומר תורה ומצוות.

מה המטאטים האלה בין ידיך?

יד. כמה וכמה נסים קבלנו, אבל אנחנו עוורים ולא רואים אותם¹⁰. שיבוא דוד המלך עם שני מטאטאים לכנסת, יאמרו לו: מה שני המטאטאים האלה? יאמר אתה קח מטאטא ואתה קח מטאטא. כמה עולה מטאטא? ששים. זה יגרש ששים חברי כנסת מכאן, וזה יגרש ששים מכאן... לא צריכים אותם. "ודוד עבדי נשיא להם לעולם" (יחזקאל ל"א, כ"ה). דוד ובן דוד אותו דבר. יגיע הזמן שנראה את הגאולה במו עינינו, שכל אלה שמחללים שבת, ישמרו אותה. הרי למה אנחנו אומרים תחנון ביום העצמאות, אם יום כזה נגזר מהשמים? אלא משום שלצערנו הרב אין הכרת הטוב. לא אצל הרבה מהחרדים ולא אצל החילוניים, יש מהחרדים שאומרים זו מדינה של מצורעים, זה מעשה שטן, והחילונים 9. זה תלמיד חכם גדול, תלמידו של רבי איסר זלמן מלצר, הוא מזכיר אותו בספרו על הרמב"ם "אבן האזל" - "ידידי הר"ד", מי זה הר"ד? רבי יעקב דוד הרצוג, בנו של הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג הרב הראשי לישראל. (יש לו אח בשם חיים, והוא לא היה כל כך). וזה היה תלמיד חכם צדיק וירא שמים, והיה פיקח גדול, אומרים שהוא היה יד ימינה של גולדה מאיר, היא הייתה מתייעצת אתו. הוא לא האריך ימים, אבל הוא היה תלמיד חכם.

10. היום למרות רמזאן, מה יש להם? הרי סגרו ליהודים את הר הבית. אף אחד לא יכנס! לכאורה הם צריכים להיות ג'נטלמנים, אבל הם לא ככה, לא יהיה הרמזאן שלהם מושלם עד שיהרגו יהודים. ימח שמם ויאבד זכרם! כל שונאי ישראל כולם לא ישאר מהם אף אחד. אלה שחיים כמו בני אדם - מגיע להם חיים. אבל אלה שחיים כמו זאבים וחיות - אין להם זכות קיום בעולם, עד שיבוא 'חיות' האמתי, חיות בגימטריא משיח בן דוד, יבוא ויגרש את כולם...

שרבי שמעון בר יוחאי אומר: "מעולם לא בטלתי שלוש סעודות של שבת", והקשו עליו איך לא ביטלת? הרי שלוש עשרה שנה היית במערה, ולא היה לך מה לאכול, אכלת רק חרובים. וכי אפשר לעשות סעודה בחרובים?! הרי סעודה של שבת צריכה להיות של לחם! אלא שההסבר הוא שרבי שמעון היה תלמידו של רבי עקיבא, ורבי עקיבא אמר שאם זה האוכל היחיד של האדם זה נחשב כמו לחם. ובמיוחד שיש קבלה מפי זקני צפת והביא אותה **רבי משה קורדובירו** (מדרש תלפיות ערך חרוב, וזה מובא גם בספר מצא חיים של רבי חיים חורי בדורשים דרוש א'), **שהאילן של החרובים שרבי שמעון בר יוחאי היה אוכל ממנו, בערב שבת היה משתנה ומתהפך לתמרים**¹⁶. וכאשר זה היה תמרים, הרי קיימא לן (ברכות דף י"ב ע"א) שאם אדם בירך [בטעות] על התמרים המוציא לחם מן הארץ וברכת המזון יצא ידי חובה, הן הגמרא אומרת (שם) שהתמרים מיזן זייני - הם זנים את האדם. יש בהם מזון¹⁷ והם יותר טובים מלחם¹⁸. לכן אם רשב"ה היה אוכל תמרים בשבת, אין פלא שהוא אומר לא ביטלתי שלוש סעודות. כי הסעודה שלו בשבת הייתה תמרים. ולכן גם המצות האלה, בפסח שאין לנו מה לאכול רק מצות, ברכתם המוציא וברכת המזון. ואילו **בכל השנה כוססים אותה וזה לא נאכל בקלות** [ולכן מברכים עליהם מזונות].

מצות רכות ומצות דקות

י. אמנם בגמרא (ברכות דף ל"ז ע"ב) משמע שבירכו על המצה כל השנה המוציא לחם מן הארץ, אבל המצות שלהם היו כמו של התימנים. **התימנים שיהיו בריאים עושים מצות כמו פיתה**¹⁹, **ולכן ברכתה היתה המוציא כל השנה. ואילו היום שאנחנו עושים אותה דק דק** (שיטת אצל האשכנזים: "דק עד דק עד אין נבדק" - דק כל כך), **וכוססים אותה, לכן מברכים עליה מזונות**. וגם הרב חיד"א (מחזיק ברכה סי' קנ"ח סק"ה) אומר לברך עליה מזונות²⁰, כי זה כמו פת הבאה בכסנין. מה זה פת הבאה בכסנין? יש דעות בשלחן ערוך (סי' קס"ח ס"ז), או כיסנין בדגש בסמ"ך מלשון כסיסה, שכוססין אותן. או כיסנין בלא דגש מלשון "כיס", שעושים את זה כמו כיס ונותנים שם אגוזים ודבש וכדומה, [אז שמעריב את הדבש וכיוצא בעיסה עצמה]. ומרן כתב שעל כולם מברכים מזונות, למה? כי כאשר יש לך ספק כזה, מברכים מזונות ועל המחיה. וא"כ כך הדין. כי כל השנה כולה יש לנו לחם.

שיעור קביעות סעודה במצות

יח. אבל אם אדם בכל השנה קבע סעודתו על המצה, דינה כמו לחם ממש ומברך המוציא וברכת המזון. וכמה זה קביעות סעודה? פעם היינו אומרים ארבע ביצים כדעת הבית דוד (חאר"ח סי' פ"ב). וכל ביצה זה 60 גרם, וכפול ארבע זה מאתיים וארבעים גרם. אבל מי יכול לאכול 240 גרם מצות? כל מצה זה 33 גרם, וכדי להגיע ל-240 אתה צריך לאכול 7 מצות וחצי! האדם כבר יתפוצץ ("יתפלק")... אי אפשר לאכול כמות כזאת. אבל למעשה זה לא ככה, כי זה לא הולך לפי המשקל אלא לפי הנפח. ובנפח בשתי מצות וחצי יש כבר שיעור קביעות סעודה. **ולכן אדם שרוצה לצאת מהספיקות, והוא רוצה**

16. ומצאתי מקור לזה, כי בגמרא (שבת דף ל"ג ע"ב) כתוב חרובים, ובמדרש (אסתר רבה ג' ז) כתוב [גם] תמרים. והיכי משכחת לה? כנראה התידוך הוא ככה.

17. **רבי יוסף בן גר** שיהיה בריא אומר שארוחת הצהרים שלו זה שמונה תמרים וכוס חלב. זה הכל. והוא היה מנהל בזמנו ישיבה תיכונית שיש בה 1200 תלמידים. בשמונה תמרים אתה מנהל אותם? כל תמר 150 תלמידים... לא יכול להיות דבר כזה! אבל יכול להיות. ושיהיה בריא הוא הגיע לגיל תשעים והוא בסדר גמור. התמרים האלה הם כמו מזון ממש.

18. ולכן יש אחרונים שכתבו (עיין כח"ח סי' רע"ג אות מ"ב) שאם אדם עשה קידוש ביום שבת ואכל תמרים, יצא ידי חובת קידוש במקום סעודה. ומזה יש ללמוד גם כן למי שאכל אורז שזה נחשב כקידוש במקום סעודה [ונראה דבאורו לכו"ע יצא. ראה בהגהות והערות לס' בן איש חי ש"ב פירוש בראשית] אמנם **הרב עובדיה** ע"ה (שו"ת יבי"א ח"ז חאר"ח סי' ל"ה) דעתו אחרת, אבל מצאתי שרבי שטיינמן ע"ה אמר שאורז נחשב קביעות סעודה (קובץ מוריה ניסן תשנ"ט עמ' ק"א), וגם **רבי בוגיד סעדון** ע"ה אומר (שו"ת מגיד תשובה ח"ב חאר"ח סי' ח"י) אותו דבר. ואני גם כן חושב ככה, למה? כי האורז זן. האבן עזרא כותב (ראה בפי' לדניאל א, פס' ט"ו ופס' ט"ז) ששליש העולם ניזונים מאורז. חכמי ספרד רוצים לפרש כל דבר על דרך הטבע, וכתוב שדניאל וחבריו אכלו זרעונים "ומקצת ימים עשרה, נראה מאהלים טוב ובריאי בשר מן כל הילדים האוכלים את פתגב המלך" (שם פס' י"ח). מה הם אכלו? אז רב סעדיה גאון אמר שזה היה נס. (ויש רמז לדבריו ממה שאמר הכתוב בדניאל (שם פס' כ"ב): **"נס** נא את עבדיך ימים עשרה ויתנו לנו מן הזרעונים". וזו פתח יחידה שכתוב בתנ"ך "נס". אמנם זה בסדר על פי הדקדוק, כי כמו שאומרים "צ"ו במקום "צנה", ככה אפשר לומר "נס" במקום "נסה". אבל אפשר לומר שזה רמז לדעת רב סעדיה שזה היה בדרך נס. אבל האבן עזרא אומר שאין צורך, ואפשר לפרש בדרך הטבע שאכלו אורז, והוא נתן להם מראה טוב ובריאות בשר. ואם האורז כל כך בריא אי"כ נראה שנחשב מזון.

19. כתוב בגמרא שבפסח יכניס פרוסה בתוך השלמה ובוצע, לא יעשה לחם משנה על שתי מצות שלמות, כי כתוב "לחם עוני" (דברים ט"ז, ג) ומה דרכו של עני בפרוסה אף אנחנו בפרוסה. ומאידך יש לנו חג, ובחג צריך להיות לחם משנה. אז הגמרא אומרת "מכניס פרוסה בתוך השלמה ובוצע". איך אפשר להכניס פרוסה בתוך השלמה? הרי המצות הקשות שלנו לא נכנסות אחת בתוך השנייה, אלא אחת ליד השנייה. אבל אם תאמר שהיו עושים את המצות שלהם כמו "פיתה עיראקית" - אפשר לקפל ולהניח את הפרוסה בתוך השלימה, והדברים כפשוטן. וכיון שזה היה בזמנם כמו פיתה עיראקית ולא היו כוססים אותן, לכן ברכתה המוציא כל השנה.

20. יש כאלה שדוחים ואומרים: הוא אמר ש"המון העם עושים" אבל הוא סבר אחרת. מי שיאמר כך צריך לשלם על זה 600\$ כמנין שקר... כי אם הרב חיד"א לא היה סובר כמותם היה מוסיף: "והם טועים ולא ככה עושים", ואם הוא כתב שהמון העם עושים ולא העיר על זה, סימן שהוא מסכים עם המנהג.

לברך המוציא וברכת המזון כמו האשכנזים (הוא אוהב לעשות כמו האשכנזים...), ומאידך אנחנו לא פוסקים כך, מה יעשה? יאכל שתי מצות וחצי. ואפילו שתי מצות בלבד זה מספיק. למה? כי מרן (סי' תרי"ב ס"ד) סובר שהעיקר כדעת הרמב"ם (פ"א מהלכות עירובין ה"ט) ששיעור קביעות סעודה זה שלוש ביצים בלבד. ובשתי מצות יש בנפח שלהם שיעור שלוש ביצים. וככה פסק הרב משה לוי (ברכת ח' ב' עמ' ק"א). **לכן מי שרוצה לצאת ידי ספק בכל השנה כולה, אם מביאים לו מצות מכוונה יקח שתי מצות או שתי מצות וחצי ויברך עליהם בשופי "המוציא" ויטול ידיים בברכה ויברך ברכת המזון, אבל אם אכל פחות משתי מצות - מצה ורבע או מצה וחצי, יכנס בספק ויברך מזונות**. זה מה שטוב לנו לספרדים, שלא יהיו לנו תמיד מחלוקות, הספרדים תורה אחת והאשכנזים תורה שניה, אלא תורה אחת לכולנו. ולכן כמה שפחות להחזיק מחלוקות עדיף²¹.

חתיכות מצה קטנות מכזית ושרויות בקפה

יט. ויש עוד עצה שהבאתי אותה בשו"ת אחימלך הכהן (זה ספר של רבי נסים הכהן ממושב שרשרת, חלק אורח חיים סימן ה'), שם הבאתי תשובה של הישכיל עבדי (ח"א אורח סוף סי' ט') שהביא עצה בשם הרב פקודת אלעזר (סי' קס"ח דף כ"ג ע"ד) **לחתוך את המצה לחתיכות קטנות פחות מכזית, ולשרות אותם בקפה וכדומה, ואז מברך בורא מיני מזונות לכולי עלמא גם לדעת האשכנזים** (סי' קס"ח ס"ב). אבל פחות מכזית הכוונה פחות מכזית ממש, לא פחות 27 גרם, כי היום התברר שמה שאנחנו אומרים שכזית זה 27 גרם זו טעות, כי כזית זה פשוטו כמשמעו כמו הזיתים שיש בימינו, והזית הכי גדול שיש בימינו הוא 13 סמ"ק, אבל לא 27 גרם²². אז לפי זה, זו לא עצה טובה, כי צריך לפורר את זה לפחות מכזית, והרי זה פירורים קטנים מאד. לכן יותר טוב כמו העצה הראשונה לקחת [שיעור קביעות סעודה, והוא] לפי הנפח, וכאשר תיקח לפי הנפח שתי מצות כאלה שיש בהם נפח של שלוש ביצים לפחות, תברך המוציא וברכת המזון, ותעשה נטילת ידיים עם ברכה לכולי עלמא.

ערבית וספירת העומר מה קודם למה?

כ. הגענו לספירת העומר, וישנה שאלה מה קודם, ספירת העומר או ערבית? היעב"ץ כתב בספר מור וקציעה (סי' תפ"ט)²³ שספירה קודמת, כי הספירה עיקרה מדאורייתא,

21. אנחנו יודעים שהדעה שלנו היא הנכונה. היו פעם שני רבנים בבית הכנסת של הרב בעדני שיהיה בריא, והביאו מצות לפני או אחרי פסח. והיה שם הרב ברוך טולידאנו והוא לקח מצה ובירך בקול גדול "בורא מיני מזונות", והאדמו"ר מבבל בירך "המוציא לחם מן הארץ". האדמו"ר בירך בשקט, (כי האדמו"רם מברכים בשקט), ואילו רבי ברוך טולידאנו בירך בקול קולות. אבל האם אתה מברך אותו בצעקות? לא מברחים בצעקות. כל אחד והדעה שלו. אבל יש דרך לפרש ביניהם. "השתא אמינא לכו מילתא דשוויא לתרווייכו". (סנהדרין דף ל"ט ע"א).

22. וזה אמרתי מלבי [בתחילה], ואחר כך ראיתי שכמה ראשונים אומרים ככה (עיין בס' ה' נסי"ח חלק השירית סי' ט"ו). למה? כי חכמי הספרדים מעולם לא שאלו כמה זה כזית, על שיעור ביצה ראינו שדנו, אבל על כזית לא שאלו. והתוספות (בחולין דף ק"ג ע"ב ד"ה חלקו) הם הראשונים שאמרו כמה זה כזית, והוכיחו ממקומות אחרים שכזית זה חצי ביצה. ולמעשה אין מי שראה כזית בעולם שהוא חצי ביצה, תקח את הביצה הכי קטנה, ותקח את הזית הכי גדול זה לא יהיה חצי. **אלא שהתוספות לא הכירו זיתים**. הודיעו לי שבמקום מסוים בצרפת, כל האזור ממעלה פלוגית עד מעלה פלוגית, אין שם זיתים. ויש לי הוכחה לזה מתוס' פסחים (דף ל"ו ע"א ד"ה מה) ועירובין (דף י"ח ע"ב ד"ה מרורין) שהם כותבים שהזית הוא מתוק, רק האילן מר. לא יתכן כדבר הזה. מיהו שמע דבר כזה זית מתוק? אבל יש אנשים עקשנים שאומרים שהזיתים של התוספות היו מתוקים... איפה נעלמו הזיתים האלה? אומרים לך: נעלמו, מה נעשה להם?!... הבן איש חי כותב (ש"א פרשת פינחס אות ב') שהזיתים מרים, ופשוט הגמרא שהזיתים מרים, וגם רש"י פירש שהזית מר, בשבת דף ג' ע"ב ד"ה לפצוע) רש"י אומר שפוצעים את הזיתים כי הם מרים, ושבורים אותם עם סלע או אבן כדי להפיץ מעט את מרייתם. וכי זו הכוונה על האילן? ודאי שעל הפרי. אלא שהתוספות לא הכירו את הזית, ולכן חשבו שהזית מתוק.

ולמה חשבו שהזית מתוק? למדת את זה מדברי מורה אחד שהיה אצל הרב פינסון - רבי מאיר מימון ע"ה (נפטר לפני שנה בן 95. בנו של רבי שמעון מימון שהיה רב בגאסא), הוא היה נותן להם שיעורים בעברית, וכתב להם מה ההבדל בין פרי לירק? אם תאמר שפרי זה פרי עץ, וירק זה מה שגדל באדמה, זה לא נכון, כי יש פרי אדמה כמו אבטיח שנקרא פרי אדמה, א"כ מה זה פרי? אז הוא כתב להם ככה: כל דבר שנאכל כמות שהוא זה פרי, וכל דבר שאינו נאכל רק על ידי ביטול או כבישה במלח וכדומה זה ירק (כמו גזר או לפת וכדומה), וכבר אין לו היתנה החושבת של התוספות שכיון שהזית זה פרי, (כמו שמוכח בברכות דף ל"ה ע"ב), אם כן הוא לא צריך לא מליחה ולא כבישה ולא שום דבר. הוא נאכל כמו שהוא. ומזה למדו התוספות שהזית הוא מתוק, ולמעשה זה לא ככה אלא הזית הוא מר, וככה פשוט הגמרא. וגם רש"י יודע שהזית הוא מר, ויתכן שקיבל את זה מרבותיו, או שהוא היה גר בצרפת במקומות שגדלו בהם זיתים. ולכן כיון שהזית מר והזיתים הם קטנים, **שיעור כזית הוא קטן כמו בימינו**. יש טוענים שמצאו זיתים שהיו בצפת לפני 2000 שנה בזמן החורבן, והוגדל שלהם כמו זית הכי קטן שלנו, אבל זו גזמא, אולי נאמר שגדול זית זה עשרה סמ"ק.

23. היעב"ץ ע"ה לא זכה שיקראו לו "מרן היעב"ץ" אלא רק "הגאון יעב"ץ". הוא היה תקיף גורא ואיום, איזו לו למי שמתחנך אתו, הוא יבלע אותו ח"ו... יש לו ספר מור וקציעה (איני יודע למה קרא לו כך), ובסימן תפ"ט ובמקומות אחרים שיש לו ויכוח עם החמדת ימים הוא "אוכל אותו", אומר עליו שהוא רשע ושקץ, הנבל שהלך אחרי שבתי צבי רש"י ויהבל, לא השאיר לו מלה. ומה הבעיה כאן? שבעל חמדת ימים כתב שבליל פסח בחוץ לארץ בלילה השני איך תעשה? אם תברך על ספירת העומר בבית הכנסת זה מראה שהחג נגמר, כי ספירת העומר מתחילה "ממחרת השבת" (ויקרא כ"ג, ט"ו) - ממחרת הפסח, וא"כ איך אחר כך בבית יאמר "הא לחמא עניא"? הרי הלחמא כבר הלכה וכבר נגמרה... לכן נתן עצה שלא יברך על העומר רק בבית אחרי ששתה ארבע כוסות. ועל העצה הזאת התנפל הגאון יעב"ץ בשצף קצף, ואמר שהוא למד את זה מהרשע המרושע הנבל המתועב,

בעומר. ולמה? כי עכשיו על פי סדר התפלה עושים את העומר, ככה תמיד אחרי [קדיש תתקבל של] ערבית עושים את העומר. אבל בירושלים עושים הפוך [מפני שהם כל יום סופרים את העומר אחרי עלינו לשבח, אז כבר לא שייך לומר שזה מסדר התפלה]. אבל הכי טוב להתחיל ערבית קצת מאוחר²⁴ ואז עושים כמו הסדר הרגיל, דהיינו ק"ש בזמנה ואחר כך את העומר.

ספר בזמן פלג המנחה לפני שהתפלל תפלת ערבית

כב. מי שספר את העומר בפלג המנחה, יש אומרים שהוא כבר יצא ידי חובה ולא חוזר ומברך. אבל זה לא מוכרח, כי יש פסקי תוספות (מנחות אות קצ"ב) שאומרים שדווקא אם הוא התפלל ערבית הוא לא יכול לחזור ולברך, אבל אם הוא עוד לא התפלל זה יום בשבילו, ואם אמר כמה יהיה בלילה מה יכול להיות?! לפעמים אני צריך להיזהר לא לספר את החידה הזאת של חמש עשרה ושלושים (הנ"ל) אחרי פלג המנחה, כי אני אומר להם תראו יש 15 שהוא 30 ויש שלושים שהוא חמישה עשר, מה זה חמשה עשר? הלילה ל' בניסן שהוא חמשה עשר ימים לעומר. אבל לפי פסקי תוספות אם עוד לא התפללתי ערבית, זה עוד יום גמור.

ניתוח שתוכנן לאחד מימי העומר אם יתחיל לספור העומר ביום הראשון

כג. מי שיועד שיש לו איזה ניתוח רח"ל בימי העומר וההרדמה יכולה להימשך 24 שעות ויותר, ויהיה לו יום אחד שלא יוכל לספור את העומר, האם מותר לו לספור בימים הראשונים או אסור? הרב חיד"א כתב (מורה באצבע אות ר"ז) שצריך להיזהר שלא יאבד אפילו לילה אחד, שאם יאבד לילה אחד, כל מה שספר זה לבטלה. וכאן הוא מוכרח לאבד לילה אחד, מה הדין? אבל יתכן שהרב חיד"א לא כתב את זה הלכה למעשה, אלא כתב להיזהר, תמיד הרב חיד"א כותב "להיזהר", ובא הרב עובדיה ואומר

24. רוב העולם ככה. וגם בחוץ לארץ היינו זהירים בימי העומר להתחיל ערבית עשרים דקות אחרי השקיעה שזה זמן צאת הכוכבים. והיינו מחכים לימים האלה, כי אז היו באים רבנים ומספרים לנו סיפורים (אם היו או לא היו. זה לא חשוב. העיקר סיפורים...). ואנחנו היינו שמחים בסיפורים האלה, איזה יופי. ובפרט אם היה רב שיועד להמתיק את הסיפורים בחרוזים בערבית וכדומה. היינו צמאים לימי העומר, וממילא התפילה הייתה מתחילה מאוחר וקריאת שמע הייתה בזמנה.

המשך בעמוד 7 <

ותפילת ערבית עיקרה מדרבנן. אבל מוחילה מכבודו, הרי בתפלת ערבית יש קריאת שמע שהיא דאורייתא. ולכן רוב העולם לא עושים ככה, אלא מתפללים תפלת ערבית, וסופרים ספירת העומר אחרי ערבית. ואנחנו עוד לפני סיום ערבית כבר סופרים את העומר, אנחנו סופרים אחרי קדיש תתקבל, ובירושלים סופרים אחרי עלינו לשבח. ולכל אחד יש לו טעם, אנחנו עושים אחרי קדיש תתקבל כי גמרנו את עיקר התפלה, ונשאר לנו רק שיר המעלות ועלינו לשבח. ואחרים אומרים שלא, כי מי יודע, אולי אנחנו מתפללים מוקדם ועדיין לא יצאו הכוכבים? ולכן כמה שנאחר עדיף. אבל אנחנו אומרים אדרבא, אם תאחר אותה אחרי עלינו לשבח, אנשים יברחו לך באמצע עלינו לשבח. עלינו לשבח ובעל הבית בורח... [ולא יספרו כלל ספירת העומר], לכן אנחנו סופרים אחרי קדיש תתקבל.

מה קודם, לחזור על ק"ש (בזמנה) או ספירת העומר

כא. ואם התפללו ערבית לפני צאת הכוכבים, וכאשר הגיע זמן הספירה - צאת הכוכבים, יש להם עכשיו גם לקרוא קריאת שמע וגם לספור את העומר, מה עושים קודם? מתחילים

(שק"ץ ראשי תיבות: שבת צבי ואת ק"ף באמצע) והרב חיד"א גם כן ראה את זה בחמדת ימים, אבל הוא כותב בעדינות (הרב חיד"א מתוך מדבש, אחד אמר לי בחי"ל שהתוניסאים הם "דוס" בצרפתית, שאלתי אותו: מה זה "דוס"? אמר לי: בצרפתית זה מתוקים. החיד"א לא היה תוניסאי... אבל מעולם לא תמצא בדבריו מלים חריפות), רק אמר (ברכ"י סי' תפ"ט סק"ה) קצת קשה שהרי כתוב בש"ע (הרמ"ב בס' תפ"ט ס"ד) שאסור לאכול לפני ספירת העומר. א"כ איך אתה עושה כל ההגדה והסעודה וברכת המזון וארבע כוסות ואחר כך סופר את העומר? אחר כך ראה מר וקציעה שדעתו כמוהו, ואחר כך במחזיק ברכה (סק"ב) כתב ראיתי שלא רק בספר חמדת ימים כתב ככה, אלא עוד לפניו רבנים מקובלים כמו הרמ"ע מפאנו (מעין גנים דף ל"ה ע"ב), וכמו הרב הנשי"א, (מי זה? הרב נתן שפירא ישמרהו אלוקים, יש לו ספר מצת שימורים), שגם כן כתב ככה (והביאו החיד"א בשו"ת חיים שאל ח"ב). וכתב עוד שבאמת על פי הסוד נראה ככה שאחרי שיגמר יספור, ויעשה לו סימן שאשתו תזכיר לו. יש ספרים של הגדה של פסח עם תמונות (בילדותי אבא קנה לנו הגדה כזאת. וראיתי שם את התמונה של פרעה עם הכתר שלו ופחדתי פחד מוות, חשבתי שהוא עונשו חי... הלכתי לאמא ואמרתי לה: את יודעת שזה פרעה, אוי ואבוי מה יעשה לנו... אמרה לי אל תדאג, מזמן הוא בקבר שם שוכב), ובעמוד האחרון של ההגדה כתוב: "בזמנו אל תשכח לספור העומר, ויצילך הא-ל השומר, מגזרת קל וחומר". מה הפירוש? אל תשכח לספור את העומר בזמנו, כי בלילה השני סופרים אחרי הגדה, ויצילך ה' השומר מגזירות קלות וחמורות. אבל בא הרש"ש שהוא מקובל גדול וכולם שומעים לו בקבלה, ואמר (נהר שלום דף ל"ב ע"א) שאפשר על פי הקבלה לספור את העומר בבית הכנסת כמו שכולם נוהגים, ואחר כך לעשות הגדה ואין בעיה, והסביר על פי הקבלה שאין בזה סתירה. אז הרב חיד"א התחיל לנהוג כמו החמדת ימים וכמו הרמ"ע מפאנו וכמו רבי נתן שפירא בעל המצת שימורים. אבל היום נוהגים לספור בבית-הכנסת. מי יכול לסמוך על אשתו שתשאר עיריית עד שעה 2 בלילה ותאמר לו שכחת את העומר? ערבך ערבא צריך...

ונשמרתם מאד לנפשותיכם

מִן ראש הישיבה שליט"א סומך את ידיו על
בר המים נועם 2 ההיברידי והבטיחותי לשבת.

גם טכנולוגיה מתקדמת, גם מתאים לשבת!

אסיקום
טכנולוגיית חיים מתקדמת

נועם 2
מבית אסיקום שבת

בר מים היברידי

מוקד הזמנות:

077-80-46-342

מוסדות ישיבת "כסא רחמים" בני ברק

"תורה מפוארה בכלי מפואר"

אלבא יקרי!

- ♦ תמיד רצית בשבילי בך את הטוב ביותר!
- ♦ בודאי היית מעוניין שכאשר בנך בשנות "בר מצוה" (כיתות ד' ח'), ישהה רק בחברת בחורים בוגרים ורציניים, עם שאיפות לדוממות!
- ♦ סדר שחרית מעריך שבשנים אלו בנך יקבל את ההכנה הראויה שתוביל אותו להצלחה בס"ד בישיבה קטנה!

כעת הדבר בס"ד בהישג ידך!!!

המכינה לישיבה החדשה "עץ חיים"

בבנין הישיבה המפוארת "דרכי העיון - כסא רחמים" דחוב הרב פרדו 18 בני ברק

בפיקוחו והנהלתו של ראש הישיבה הרה"ג מרדכי מאזוז שליט"א

"בכלי מפואר"

- בנך חדש, גדול ומפואר ביותר!!
- בית מדרש מרדכי ומרווח, המרחיב את הדעת!!
- פנימייה יוקרתית, תנאים מפנקים מהטובים בארץ!!
- ארוחות עשירות, מוכבדות ומנוטות!!
- עיונים ותמריצים רבים!!
- פעילויות מנוטות במשך השנה!!
- מענה מידי, חם ואמפתי לכל צרכי הנערים!!

"תורה מפוארה"

- שיעורים וסדרים, באווירה ישיבתית!!
- רמה לימודית ועיונית גבוהה!!
- רמי"ם ומחנכים מעולים, מסודרים ובעלי נסיון!!
- דגש על "יראה הקדומת - לחכמה מרוממת"!!
- שמירה מידבית על ביצור חומות הקדושה!!
- שידות הכנה לדוממות והאיפת, מגדלי המשתדלים!!
- אוירה משפחתית, שמחה ונעימה!!

הירשום בלייב!!!

בס"ד מתגבשת קבוצת מעולות לכיתות ד' ח' והדרישום עומד להסתיים, הזריז נשכר!

הרב אורי 515/64
054-8463584

הרב אליהו צנורי
050-4115581

אלבא יקרי!

נחמדו מקומות אחרונים לשיעור א' ישיבה קטנה, לישיבתנו החדשה והמפוארת "דרכי העיון" (סניף "כסא רחמים" ב"ב), בענין הישיבה לפנות לדשם, הרב יוסף מישויב 054-8402011

בשתי היחידות, יש להקפיד לומר את התשובה והפרטים (כולל שם, כתובת וטלפון) בצורה ברורה! הודעה שאינה ברורה כולה למערכת, לא תיכנס להגרלה